

5. Discovery services

hledáme dokumenty z jednoho místa

Martin Krčál

**Jak se dostat
k FT**

PROBLÉM #1

- vyhledávat začínáme na Googlu
- proč tomu tak je???

Víte, kde začít???

Portál EIZ > e-Zdroje > Dle abecedy >

Abecední seznam zdrojů

[A] [B] [C] [D] [E] [F] [G] [H] [Ch] [I] [J] [K] [L] [M] [N] [O] [P] [Q] [R] [S] [T] [U] [V] [W] [X] [Y] [Z]

- ACM Digital Library** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – digitální knihovna počítačové asociace ACM
- ACS Journals** [připojit | EZproxy] – plně texty časopisů ACS (American Chemical Society)
- ACS Legacy Archives** [připojit] – archivní čísla časopisů ACS (American Chemical Society)
- Analecta hymnica digitalis** [připojit] – středověké latinské texty, zejména pro muzikology
- Angewandte Chemie International Edition (backfiles)** [připojit | EZproxy] – archivní čísla chemického časopisu
- Annual Reviews** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – plně texty biomedicínských, přírodovědných a společenských časopisů
- Anopress - Monitoring Full-line** [připojit | EZproxy] – monitoring denního českého tisku a médií
- Art and Humanities Full Text** [připojit | Shibboleth] – plnotextová databáze z oblasti umění a humanit
- ARTbibliographies Modern** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografická databáze abstraktů o moderním umění
- Art Index Retrospective : 1929-1984** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – Retrospektivní bibliografická databáze umění
- Art Source** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – fulltextová databáze pro studium umění a architektury
- ATLA Religion Database with Serials** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografie a plně texty z teologie a religionistiky
- Avery Index to Architectural Periodicals** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografická databáze zaměřená na architekturu a design
- Beck-online** [připojit] – databáze německého práva
- Beck-online.cz** [připojit] – databáze českého práva
- Bentham Science Journals** [připojit | EZproxy] FREE-TRIAL – kolekce časopisů z oborů STM
- Bibliographie der deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft (BDSL)** [připojit] – bibliografie německého jazyka a literatury
- Biological Abstracts** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografická databáze z oblasti biologie a biomedicíny
- BMČ - Bibliographia medica Českoslovacica** [připojit] Free – národní lékařská bibliografie
- BMJ Journals Online Collection + British Medical Journal** [připojit | EZproxy] – plně texty lékařských časopisů
- Books@Ovid** [připojit | Shibboleth] – 11 lékařských e-books
- Brill's Encyclopaedia of the Neo-Latin World** [připojit] – online encyklopedie
- Business Source Complete** [připojit | Shibboleth] – plnotextová a bibliografická databáze z oblasti obchodu a podnikání
- Cambridge Journals Online - HSS collection (humanitní a společenské vědy)** [připojit | Shibboleth] – kolekce humanitních online časopisů
- Citace PRO** [připojit | Shibboleth] – citační manažer
- Citační norma ČSN ISO 690 (interpretace)** [připojit] Free – odkazy na interpretace normy ČSN ISO 690 (vyd. 2011)
- Counseling and Therapy in Video** [připojit | EZproxy] – Kolekce video nahrávek pro poradenství a terapie
- Časopisy MEDINFO** [připojit | EZproxy] – kolekce titulů pořízených z projektu MEDINFO (OP VaVpI)
- Česká el. knihovna** [připojit] Free – plnotextová databáze české poezie 19 a počátku 20. století
- Česká národní bibliografie** [připojit] Free – české knihy, periodika, hudebniny, kartografické dokumenty
- Dentistry & Oral Sciences Source** [připojit | Shibboleth] – fulltextová databáze EBSCO z oblasti zubní medicíny
- Design and Applied Arts Index** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – abstraktová a bibliografická databáze z oblasti designu
- Digitalizovaný archiv časopisů v ČR** [připojit] Free – volně přístupný archiv n. časopisů
- DynaMed** [připojit | Shibboleth] – klinický informační zdroj z oblasti medicíny založené na důkazu
- EBrary Perpetual Titles** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – vybrané elektronické knihy
- EBSCO** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – multioborová časopisecká fulltextová mega databáze
- EBSCO eBook Academic Collection** [připojit | Shibboleth] – rozsáhlá kolekce ebc časopisů
- EBSCO eBooks** [připojit | Shibboleth] – kolekce vybraných elektronických knih z různých oborů
- EconLit with Full Text** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – plnotextová a bibliografická databáze z oblasti ekonomie
- Edice e-knih CZ.NIC** [připojit] Free – e-knihy o Internetu a IT
- Elportál MU – elektronické výukové publikace** [připojit] Free – Autorská díla používaná v kurzech
- Elsevier E-Library** [připojit] – učebnice medicíny od Elsevier
- Emerald Insight** [připojit | EZproxy] – kolekce odborných časopisů

The screenshot shows the EBSCO search interface. At the top, there is a navigation bar with 'Abecední seznam zdrojů' and a list of source categories from A to Z. Below this is a search box with the text 'Vyhledávání ve veřejné části registru'. To the right of the search box are buttons for 'Vyhledat' and 'Nápověda'. Below the search box, there are two main search options: 'Katalogové hledání (dle školy, roku, ...)' and 'Klíčová slova abecedně'. The interface also shows a list of search results for the term 'Klíčová slova abecedně', including titles like 'Klíčová slova abecedně' and 'Klíčová slova abecedně'.

PROBLÉM #2

- knihovní zdroje jsou roztržštěné
  - ❖ katalogy, databáze
- nemají jednotné rozhraní
  - ❖ Google DB neindexuje
- dokument může být u mnoha poskytovatelů
- nechci prohledávat každý e-zdroj zvlášť
- chci rychle zjistit, kde se nachází

ŘEŠENÍ???

Centrální vyhledávání

Federativní vyhledávání

- = metavyhledávání
- jedno vyhledávací rozhraní pro všechny databáze dostupné instituci
- paralelní vyhledávání
- lze doplnit i vlastní katalog, služby,...
- nutno nastavit
  - ❖ dodání na klíč
  - ❖ nastavení v instituci

Řešení

- MetaLib (ExLibris)
- SearchSolver (Ovid)
- 360Search (Serial Solution)

Metalib

- producent ExLibris
- integrace lokálních i vzdálených zdrojů instituce
- metavyhledávač – vyhledávání ve více zdrojích najednou
  - ❖ = federativní = paralelní vyhledávání
- služba www.jib.cz

Ukázka Metalibu na MU

Masarykova univerzita

[Snadné hledání](#) | [Nalézt zdroje](#) | [Nalézt e-časopis](#) | [Profil hledání](#) | [Můj prostor](#)
[Hledat](#) | [Záznamy](#)

[Jazyk](#) | [Přihlásit se](#) | [Ukončit relaci](#) | [Nápověda](#) | **Neregistrovaný uživatel**

Snadné hledání

Jednoduché / Pokročilé

GO

Skupiny zdrojů

Hlavní elektronické zdroje MU
Největších multioborové ...

Ekonomické zdroje
Kolekce vybraných ...

Zdroje pro informatiku
Vybrané zdroje pro oblast ...

Multioborové zdroje filozofické fakulty
Vybrané multioborové zdroje ...

Katalog MUH (Aleph)
Souborný katalog monografií ...

Lékařské zdroje
Kolekce vybraných ...

Přírodovědné zdroje
Vybrané zdroje pro oblast ...

Uměnovědné zdroje
Vybrané zdroje pro oblast ...

Primo Central
Univerzální vyhledávač, ...

Zdroje na FSS
Zdroje pro Fakultu ...

Zdroje pro pedagogiku
Vybrané zdroje pro ...

Powered by ExLibris MetaLib

[Vypnout automatickou aktualizaci stránky](#) | [Informace o zajištění přístupnosti](#)

Nevýhody metavyhledávání

- pomalé vyhledávání (v reálném čase)
- různá struktura databází, metadat
  - ❖ nutnost deduplikace
- kvalita metadat
  - ❖ relevance je závislá na kvalitě metadat
  - ❖ vylepšování metadat není možné
    - jsou uložena v cizích zdrojích
- neúplné výsledky
  - ❖ nelze obvykle stáhnout kompletní data
    - stahování po částech
    - problémy s řazením dle relevance

Nevýhody metavyhledávání

- nedostupnost zdrojů
  - ❖ ne vždy se podaří spojení
  - ❖ chybí pak část záznamů, které mohou být relevantní
- různorodost systémů
  - ❖ různé dotazovací jazyky
  - ❖ nemusí se vracet správné výsledky
    - v různých DB vyhledáváme jinak
- zátěž serverů
  - ❖ spojování a deduplikace je HW náročná

Výhody

- aktuálnost

- ❖ vyhledávání v reálném čase

- nebude se index

- ❖ minimální nároky na velikost lokálního úložiště

Discovery systemy

Discovery systémy

- = discovery services
- = web-scale (discovery) services
- služba schopná rychle a souvisle vyhledávat ve velkém rozsahu předsklizeného a indexovaného obsahu (Vaughan)
- efektivnější prohledávání zdrojů instituce z jednoho místa (discovery)
- centrální index + lokální zdroje

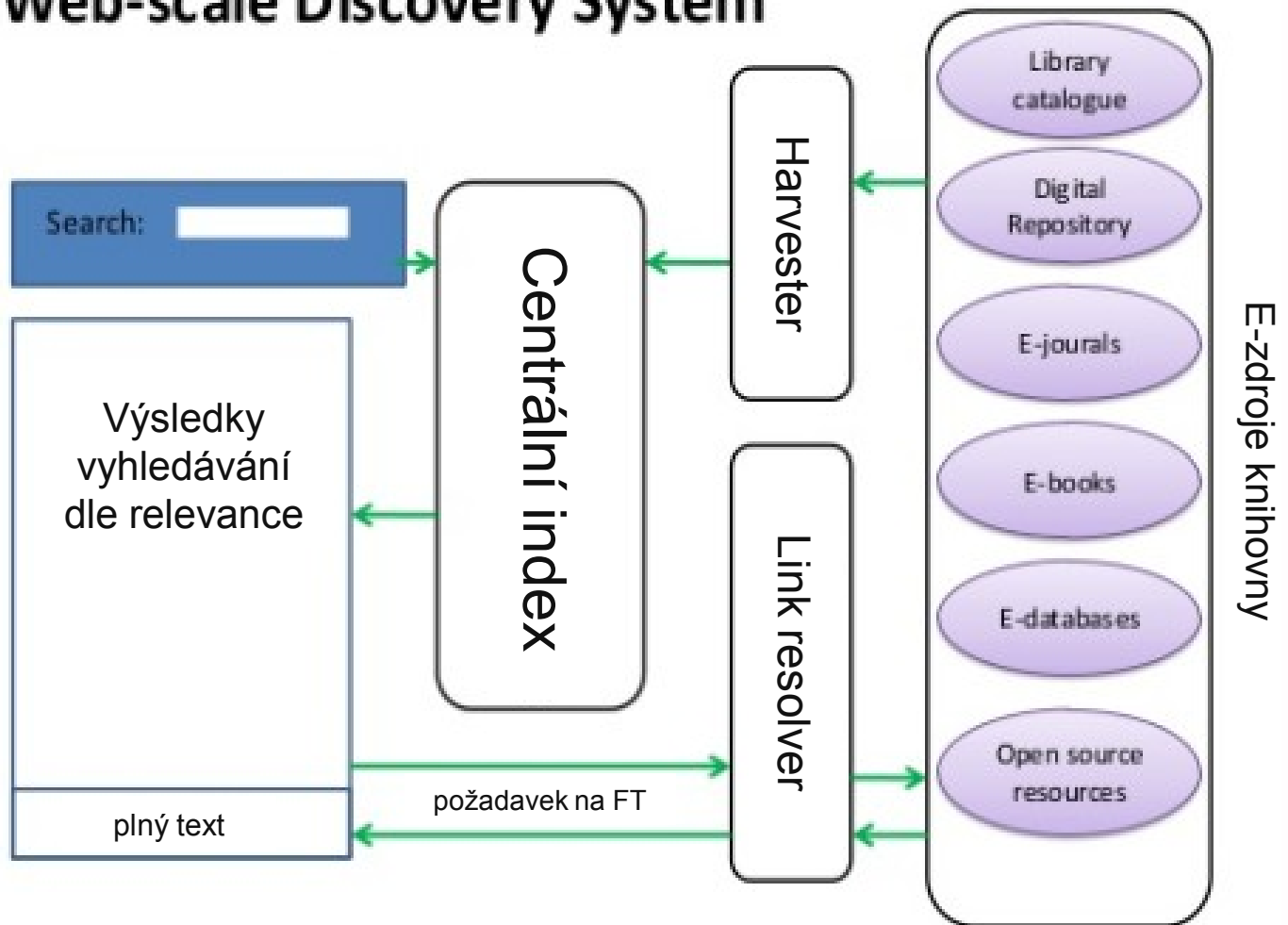

System vs. služba

- systém = na serveru instituce, data pod správou knihovny
- služba = u poskytovatele, který data spravuje, SaaS

Schéma discovery systémů

Web-scale Discovery System

Discovery services

■ výhody:

- ❖ rychlá odezva
- ❖ vše v jednom rozhraní
- ❖ pracuje s více záznamy najednou
- ❖ implementace do webů knihoven

■ nevýhody:

- ❖ aktuálnost – dle frekvence stahování
- ❖ zneužití producenty???

Transparentnost discovery

- Open Discovery Initiative (ODI)
- ODI: Promoting Transparency in Discovery
  - ❖ doporučení pro poskytovatele obsahu
    - přístupy k indexaci, klíčová metadata → co nejlepší popis dokumentů
  - ❖ doporučení pro poskytovatele DS
    - přístup k info o indexu, férové linkování (fair linking), formáty, statistiky

Požadavky na moderní DS (M. Breeding)

- atraktivní uživatelské rozhraní
  - ❖ uživatel jej musí pochopit, Google, fasety,...
  - ❖ není potřeba školení
- relevantní výsledky
  - ❖ nejen metadata, ale i zohlednit např. využívanost
- fasety
  - ❖ mnoho výsledků, nutné zpřsňování dle kategorií
- sociální funkce
  - ❖ hodnocení, komentáře,...

Požadavky na moderní DS (M. Breeding)

■ široký záběr

- ❖ prohledávat různé zdroje (katalog, DB, lokální digitální knihovny,...)
- ❖ ale co oddělený přístup? Někteří vyžadují.

■ služby pro uživatele

- ❖ účet uživatele, customizace, záložky, ukládání výsledků vyhledávání a dotazů, exporty do citačních manažerů, obohacený obsah (citace v DS, obálky,...), FT v DS, propojení s WoS nebo Scopus
- ❖ dostupnost u dokumentů z katalogu, rezervace → odkaz do původního systému nebo integrace do DS

Využití DS

- akademické knihovny
  - vědecké knihovny
  - informační brány
  - národní projekty
-
- příliš se nehodí pro základní knihovny – proč?

Komerční DS

EBSCO Discovery Service

- dostupné na [MU](#)
- vývoj od 2008, představení 2009, prodej od 2010
- cloudová služba
- podpora LinkSource i jiných linkovacích nástrojů (např. SFX)
- možnost napojení katalogu instituce
- „Lokátor publikací“
  - ❖ dohledávání titulů časopisů
  - ❖ knihy z katalogu instituce a e-knihy

EBSCO Discovery Service

- hledání multimédií
- vlastní API a nastavení
- produkuje EBSCO
- 9000 instalací, 18 v ČR

Primo

- vývoj od 2005, prodej od 2007
- vyvíjí ExLibris
- 2 indexy – centrální (2010) a lokální
- neutrální – nemají vlastní data
- podpora různých metod sklízení dat
  - ❖ OAI-PMH, FTP,...
- 2100 instalací, v ČR 3
  - ❖ např. UPa nebo VUT
- 2016 – Proquest koupil ExLibris

Summon

- vývoj od 2008 (Serial Solutions)
- zveřejněno 2009, Proquest - 2011
- 2015 – divize Library systems (Primo + Summon)
- produkuje Albertina Icome Praha
- téměř 2000 instalací ve světě
- v ČR 8 (např. v [NTK](#))

WorldCat Discovery

- WC Local vyvíjí OCLC od roku 2007
- 2009 – uzavírány licenční smlouvy s producenty obsahu
- možnost posílat data do WorldCat
- 2014 nový systém WC Discovery
- u nás nemá zastoupení a ani žádnou instalaci

Výběr DS - kritéria

■ využití DS

- ❖ jak jej bude instituce využívat, proč jej pořizujeme, propojení s lokálními zdroji, jak bude hluboká integrace s katalogem,...

■ pokrytí indexu

- ❖ jaké zdroje pokrývá, co s těmi, které nekryjí, kvalita indexu, propojení s FT,...

■ použitelnost

- ❖ jak je navrženo uživatelské rozhraní, je pochopitelné, je nutné školení???

Výběr DS - kritéria

■ technologie

- ❖ systém/služba, jak se doplňuje index, jak funguje vyhledávání, sociální aspekt, nabízí API a co umí, existuje mobilní verze

■ cena

- ❖ kolik stojí, cena za instalaci, pravidelné poplatky, cena za doplňkové služby a funkce (např. počet propojených lokálních zdrojů),...

Výběr DS

- NKP – zkušenosti
- výběrové řízení MU
- výběr na VUT

Propagace DS

- Znáte DS???
- Využíváte DS???
- Jakým způsobem propagovat???

Vice info o DS – Jason Vaughan

Google Scholar

- vznik v roce 2004
- volně dostupná alternativa
- indexuje odborné zdroje
  - ❖ recenzované online akademické články a knihy, příspěvky z konferencí, dizertační práce, preprinty, abstrakty, technické zprávy, soudní rozhodnutí, patenty,...
- mohou být zahrnuty FT
- v poslední době implementace nových funkcí!!!

Nové funkce

- Moje knihovna – budování vlastního profilu
- Moje citace
- Moje aktualizace – odkazy na články dle našich referencí
- Upozornění – opakovaná hledání
- Metriky – zjistit citovanost
- Nastavení – propojení s univerzitními linkovači

Nevýhody Google Scholar

- chybí propojení vyhledávání s konkrétní institucí
- omezené propojení s katalogem a digitálními repozitáři instituce
- nelze omezit pouze na recenzované
- méně faset (v zásadě jen čas)
- řazení dle relevance a data publikování
- nepropojeno s WoS a Scopus

Nevýhody Google Scholar

- nelze zobrazit A-Z seznamy zdrojů

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@phil.muni.cz